

Lokalt måldokument för entreprenörskap i förskolan/skolan

Bakgrund

Det entreprenöriella perspektivet förtydligas i de nya nationella läroplanerna 2011 och regeringen presenterade under 2009 en nationell strategi för entreprenörskap i skolan. Med anledning av detta har kommunerna i Östergötland tillsammans med Regionförbundet Östsam under 2010 tagit fram en regional strategi för entreprenörskap i skolan, vilken antagits av Östsams förbundsstyrelse den 10 december 2010.

I den Regionala strategin, bilaga 1, sammanfattas detta i en regional definition:

”Entreprenörskap i skolan är ett förhållningssätt som uppmuntrar till företagsamhet, företagande och samhällsentreprenörskap.”

Det entreprenöriella lärandet i Söderköpings kommun syftar till att uppfylla vår vision 2020 där:

”Söderköping är en av landets mest åtråvärda kommuner att uppleva, leva och verka i. Småskalighet, närhet och kvalitet ger oss en stark egen position i den expansiva fjärde storstadsregionen”

En arbetsgrupp inom barn- och utbildningsenheten, representerande alla skolformer, har under våren/hösten 2011 haft i uppdrag att ta fram ett lokalt måldokument, utifrån den regionala strategin, som beskriver hur Söderköpings kommun ska arbeta med entreprenörskap i förskolan/skolan. Beslut angående det lokala måldokumentet för entreprenörskap i förskolan/skolan ska fattas av Söderköpings kommunstyrelse under hösten 2011.

Entreprenörskap i förskolan/skolan handlar i Söderköping främst om ett integrerat förhållningssätt i den befintliga verksamheten, där barn och elever stärks i sin tro på sin egen förmåga och att hitta sin egen drivkraft. Entreprenörskap i förskolan/skolan handlar även om att genom samverkan mellan förskola/skola och arbetsliv/näringsliv ge barn och elever möjlighet att skapa intresse för olika verksamhetsinriktningar och försörjningsmöjligheter.

I förskolan används begreppet entreprenöriellt lärande för att beskriva ett förhållningssätt som stimulerar barnets kreativitet och uppfinningsrikedom.

I nuläget arbetar förskolan/skolan enligt Söderköpings Skolplan 2010-13 med sikte på en dynamisk småskalighet där vi vill att entreprenörskap uppmuntras och tas tillvara i verksamheten. Vi vill även att kontakterna mellan skola och

näringsliv fortsätter att utvecklas genom nya former för studie- och yrkesorientering, se Plan för Studie- och yrkesorientering (SYO), bilaga 2.

Goda exempel

Syftet med att lyfta fram goda exempel och det goda arbete som görs ute i verksamheterna är att inspirera till erfarenhetsutbyte samt påvisa potentiella utvecklingsmöjligheter. Idag finns det redan entreprenöriella verksamheter inom förskolan/skolan. Som exempel kan nämnas livskunskap, Vetenskaparna, UF, Framtidsfrön, företagskontakter, Teknikdagar, Trampolinen, praktik och lärlingsplatser. Vi arbetar för att lyfta fram goda exempel på inspirationsdagar, hemsidor och studiedagar.

Mål

För Söderköpings kommun är det övergripande målet i arbetet med entreprenörskap i förskolan/skolan att varje barn/elev i kommunen, efter avslutad skoltid, får med sig en sund självbild och förmågan att göra kloka och goda val inför sitt framtida liv och är rustade inför framtidens arbetsmarknad som anställd eller egen företagare. Målsättningen är:

- att varje pedagog i Söderköpings kommun undervisar utifrån ett förhållningssätt som stimulerar barnets/elevens kreativitet, handlingskraft att våga anta utmaningar och se möjligheter, öka sin förmåga att tänka nytt och lösa problem.
- att barnet/eleven har förmåga att samordna, ta ansvar för och samarbeta kring projekt.
- att varje pedagog inom Söderköpings kommun har kompetens och förståelse för vad ett entreprenöriellt förhållningssätt innebär och känner sig bekväm och är förtrogen i arbetet med entreprenörskap i förskolan/skolan.
- att alla skolledare och pedagoger erbjuds regional utbildning i entreprenörskap.
- att relationer och samarbete mellan förskola - skola – samhälle – arbetsliv/näringsliv – fackliga organisationer fördjupas samt utvecklas till ett naturligt inslag i den ordinarie verksamheten från förskolan upp till vuxenutbildningen.
- att ytterligare främja företagarkontakter genom att utveckla de befintliga yrkesråden på gymnasiets yrkesprogram.
- att stödja kommunens vision 2020.

Organisation/Styrning

Entreprenörskap i skolan är inte bara en politisk fråga i barn- och utbildningsnämnden, utan det är en strategisk fråga för kommunen på övergripande nivå i kommunstyrelsen. På politisk nivå ska kommunstyrelsen främja arbetet med entreprenörskap i förskolan/skolan.

- Styrgruppen består av kommunstyrelsens arbetsutskott.
- Ledningsgruppen består av näringslivschef och barn- och utbildningschef.
- Näringslivschef i kommunen tillsammans med förskolechefer och rektorer ansvarar för att informera lokalt näringsliv om syften och mål med entreprenörskap i skolan, det lokala måldokumentet, den regionala satsningen och det statliga uppdraget.
- Barn- och utbildningschef ansvarar för att tillsätta en strategigrupp inom förskolan/skolan som initierar, driver och följer upp processen kring arbetet med entreprenörskap i förskolan/skolan. Bland annat i enlighet med fastslagen plan för studie- och yrkesorientering i Söderköpings kommun.
- Förskolechefer/rektorer ska i sin roll som pedagogiska ledare stödja och stötta pedagogerna i arbetet med entreprenörskap i undervisningen.
- Pedagog ansvarar för varje barns och elevs möjligheter till delaktighet, inflytande och ansvarstagande i arbetet med entreprenörskap i skolan. Pedagoger inom förskolan och skolan ansvarar även för att sprida goda exempel inom verksamheten.
- Studie- och yrkesvägledare ansvarar för vägledning och information kring yrken och studievägar.

Utvärdering, uppföljning och återkoppling

Med uppföljningen kan vi säkerställa att det entreprenöriella lärandet ges goda förutsättningar på alla nivåer i förskole- och skolverksamheterna.

- Styrgruppen tar initiativ till att det lokala måldokumentet för entreprenörskap i förskolan/ skolan revideras vartannat år.
- Näringslivschef och barn- och utbildningschef, tillika ledningsgrupp, ansvarar för att måldokumentet utvärderas kontinuerligt och att det en gång per år sker en återkoppling gentemot barn- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen.

Regional strategi för Entreprenörskap i skolan

Definition av entreprenörskap i skolan

Skolverket anger att entreprenörskap i skolan är ett pedagogiskt förhållningssätt i klassrummet lika mycket som det är en kunskap i egenföretagande. Det handlar om att ta fram och utveckla elevers inneboende nyfikenhet, initiativförmåga och självförtroende redan från tidiga åldrar. Enligt den nationella strategin för entreprenörskap inom utbildningsområdet bör utbildning i entreprenörskap bidra till att unga utvecklar kunskaper som krävs för att starta och driva företag. Utbildning i entreprenörskap kan också innebära att utveckla och stimulera generella kompetenser som att se möjligheter, vara kreativ, ta initiativ och omsätta idéer till handling.

Detta kan sammanfattas i en regional definition:

Entreprenörskap i skolan är ett förhållningssätt som uppmuntrar till företagsamhet, företagande och samhällsentreprenörskap.

Framgångsfaktorer för att implementera entreprenörskap i skolan.

Vi tror att framgångsrik implementering måste ske inom ramen för ordinarie organisation, från högsta kommunal nivå, via cheferna på olika nivåer till personalen och eleverna på varje enskild skola. En tydlig riktning och prioritering från högsta kommunal nivå är en förutsättning för framgång.

Rektor, och rektors ledarskap är central. Rektor har det pedagogiska ansvaret, prioriterar mellan många olika mål och avsätter resurser. Likaså är förståelse och förtroende mellan företrädare för skola och näringsliv avgörande för utvecklingen av entreprenörskap i skolan.

Att systematiskt lyfta fram goda exempel, synliggöra och premiera dem skapar motivation och driv i utvecklingen. Det är en viktig framgångsfaktor på alla nivåer, internationellt, regionalt, i kommunen och på den enskilda skolan.

Att ta fram ett regionalt index för utvecklingen av entreprenörskap i skolan kan vara ett effektivt verktyg för att driva på och påskynda implementeringen. Ett index kan förbättra uppföljningen som ofta annars brister i svenskt arbetsliv.

Styrning och ledning

Regional nivå

Regionförbundet skapar en arena för att lyfta fram de lokala måldokumenterna i syfte att synliggöra arbetet och målsättningen i de olika kommunerna.

Regionförbundet skapar och driver nätverk för rektorer och nyckelpersonal inom skolan tillsammans med näringslivet.

Inom regionen arbetar idag organisationerna Framtidsfrön (grundskolan) samt Ung Företagssamhet (företrädesvis gymnasiet) med att implementera entreprenörskap i skolan.

Kommunal nivå

Entreprenörskap i skolan är inte bara en politisk fråga i Barn och utbildningsnämnd eller motsvarande utan det är en strategisk fråga för kommunerna på övergripande nivå, kommunstyrelse eller motsvarande.

Lokala måldokument tas, i den mån de inte redan finns, fram i respektive kommun för arbetet med entreprenörskap i skolan.

Rektor och ledarskapet i skolan

Regional nivå

Regionförbundet anordnar en gemensam grundutbildning för rektorer inom området entreprenörskap i skolan.

Regionförbundet skapar och driver ett mentorprogram där ledare inom skolan (rektorer) och ledare inom näringslivet är mentorer för varandra för att skapa förståelse och förutsättningar för samarbete och utveckling.

Näringsliv och skola

Regional nivå

Det är viktigt att informera näringslivet om varför skolan arbetar med entreprenörskap. Särskilt viktigt är informationen till de små företagen. Regionförbundet tar initiativ till gemensamt informationsblad kring skolans uppdrag inom detta område som ska kompletteras med kommunlokala information.

Regionförbundet tar initiativ till en översyn och en utvärdering av arbetslivsorienteringen i regionens skolor i syfte utveckla den och göra den mer flexibel. Arenor skapas för erfarenhetsutbyte mellan Studie och yrkesvägledare samt annan nyckelpersonal.

Regionförbundet utreder frågan om regionala coacher kan vara en framgångsfaktor i arbetet med att implementera entreprenörskap i skolan och vilket uppdrag dessa i så fall skulle ha.

Kommunernas arbete och erfarenheter kring entreprenörskap i skolan samlas upp och åskådliggörs i någon form av ”verktygslåda” t.ex. i form av en hemsida. Konkreta tips och råd i olika ämnen, på klassrumsnivå.

Kommunal nivå

Kommunerna ansvarar för att informera lokalt näringsliv om syften och mål med regionens satsning och det statliga uppdraget.

Det goda exemplet

Regional nivå

Regionförbundet tar initiativ till och producerar en trycksak i form av en bilaga som återkommande distribueras till länets invånare t.ex. i dagspress. Aktiviteten har två huvudsyften. Dels att skapa en arena för att lyfta fram och belysa goda exempel i regionen och på detta sätt underlätta implementering och fortsatt utveckling. Dels att marknadsföra regionen på ett positivt sätt. I trycksaken blandas goda exempel med ”röster” från politik och näringsliv. Den återkommande bilagan eller trycksaken skulle kunna kompletteras med en bok, tryckt eller i digital form, men då mer med syftet att fungera som en inspirationskälla för länets pedagoger i det vardagliga arbetet.

UF och FramtidsFrön har skapat bra arenor för att lyfta fram goda ex inom sina koncept – kan behövas även för de goda exempel som finns men som inte ingår i koncepten. Annars finns det risk att entreprenörskap i skolan definieras som endast dessa koncept. Regionförbundet tar ansvar för att skapa arenor för detta ev i samarbete med ovanstående organisationer.

Kommunal nivå

Inom varje plan som tas fram ska det tydligt framgå hur man planerar att lyfta fram goda exempel i sin verksamhet inom detta område.

Entreprenörskapsindex

Regional nivå

Regionförbundet tar fram ett index med såväl kvantitativa som kvalitativa indikatorer. Regionförbundet samlar in indikatorerna från kommunerna och presenterar en årlig ranking. Regionförbundet marknadsför entreprenörskapsindexet inom regionen

Ett index skulle kunna bestå av följande indikatorer

Kvantitativa indikatorer

- Andelen elever i en årskurs i grundskolan som genomför företagsorientering. (Underlag via Framtidsfrön)
- Andel elever i åk 3 gymnasiet som genomför UF.
- Andel pedagoger som utbildats inom entreprenörskap i skolan. Någon form av certifierad utbildning krävs.
- Andel rektorer som genomgått utbildning.
- Andel rektorer som deltar i mentorskapsprogram (se Rektor och ledarskapet)

Kvalitativa indikatorer

- Svenskt Näringslivs ranking avseende skolans attityder till företagande. <http://foretagsklimat.svensktnaringsliv.se> Sker varje år och presenteras i form av en ranking.
- Kvalitetsverktyget BRUK som skolverket tagit fram skulle kunna användas för att bedöma utvecklingen av entreprenörskap i skolan. Skolverket har tagit fram BRUK indikatorer för självvärdering. Det skulle dock behöva ske ett urval av frågorna samt ev. omformulera dem till målgruppen t.ex. låta eleverna svara på dem i elevenkäter eller skolkvalitetsmätningen på gymnasieskolan. Ett annat sätt är att använda sig av BRUK indikatorerna i ett system med "kritisk vän". Denna, sista, indikator behöver utvecklas och kan vara med i ett index först på sikt.

2010-06-03

Plan för Studie- och yrkesorientering (SYO) i Söderköpings kommun.

Inledning

Studie- och yrkesorientering är en mycket viktig uppgift för hela skolorganisationen. All personal som arbetar med eleverna har ett ansvar för att våra elever får den information, undervisning och vägledning de har rätt till.

Eleverna ska när de lämnar skolan se framtiden an med tillförsikt och ha tillräcklig kunskap om sig själva, sina möjligheter och alternativ för att kunna hitta sin plats i eventuellt fortsatta studier, samhällslivet och arbetslivet. Skolan ska bidra till att öka elevernas förmåga att se sina möjligheter.

Det samhälle vi lever i har förändrats i snabb takt, och det arbetsliv som väntar unga kvinnor och män ställer andra krav än tidigare. Kunskapskraven har höjts, rörligheten på arbetsmarknaden är stor och förändring en del av vardagen. Då räcker det inte med information om olika utbildningsvägar och yrken, utan handlar lika mycket om att ha tillgång till sin kreativitet och självkänedom samt förmåga att handskas med olika valmöjligheter.

Denna plan är till för att visa och konkretisera hur vi vill arbeta för att leva upp till de mål och riktlinjer som finns i våra styrdokument.

Styrdokument som bildar underlag till planen är:

- Lpo94
- Lpf-94
- Kursplaner
- Skolplan
- Skolverkets allmänna råd och kommentarer om studie- och yrkesorientering

Grundläggande synsätt

Likabehandlingsplanens punkter är viktiga att lyfta fram i arbetet med studie- och yrkesorienteringen. All SYO ska utgå från ett jämställdhetsperspektiv. Etiska regler för Studie- och yrkesvägledare ska också följas.

Särskild uppmärksamhet ska ges elever med funktionshinder och elever med andra behov av särskilt stöd.

För att rusta våra elever för framtiden och släppa fram deras kreativitet och lust att lära vill vi bl.a. använda oss av entreprenöriellt lärande. Framtidsfröns olika materiel kan här vara till god hjälp. Likaså är projekten Ung företagsamhet och Vetenskaparna en viktig del i arbetet.

SYO- arbetet bör genomsyra och gå hand i hand med hela verksamheten för att stärka ungdomarnas framtidsvisioner och stödja dem på vägen mot deras mål.

Det är viktigt att frågor kring elevens vägledningsprocess tas upp som en naturlig del i utvecklingssamtalen och skrivs in i individuella utvecklingsplaner/studieplaner.

Ansvarsfördelning

De yrkeskategorier som arbetar med studie- och yrkesorientering är framför allt studie- och yrkesvägledare, lärare och rektorer, men all personal i skolan kan på olika sätt bidra till att ge eleverna kunskaper, stöd och erfarenheter för fortsatt studie- och yrkesliv.

I de allmänna råden beskrivs ansvarsfördelningen för SYO enligt nedanstående skiss:

Undervisning	Vägledning	Information
<u>Lärare</u> Studie- och yrkesvägledare	<u>Studie- och yrkesvägledare</u> Lärare	<u>Studie- och yrkesvägledare</u> Rektor Lärare

I undervisningen utvecklar eleverna kunskaper om samhälle och arbetsliv samt får erfarenheter av yrkeslivet. Eleverna ska ges en så allsidig bild som möjligt. Här arbetas också med deras kreativitet och uppfinningsrikedom i olika koncept.

Vägledningen handlar om att stödja eleven i att utforska, identifiera och formulera sina intressen och möjligheter och därigenom komma fram till individuella och välgrundade val beträffande studie- och yrkesvägar.

Även i en vidgad SYO som involverar lärarna mer kommer studie- och yrkesvägledarna att fortsätta att ha en nyckelroll genom att de har utbildning och specialistkunskaper inom området.

Rektor har ansvar för att ge riktlinjer och förutsättningar för att studie- och yrkesorienteringen blir ett uppdrag för hela skolan. I samverkan med skolans personal ska rektor planera för hur arbetet ska genomföras och utvärderas. Mål för SYO-verksamheten sätts upp på varje skola.

Förslag på områden att arbeta med i olika åldrar:

F-6

- * Omvärldskunskap
- * Undersökning av arbetslivet i närområdet genom en kartläggning av olika arbetsplatser.
Exempel på frågeställningar: Vilka arbetsplatser finns? Vad sysslar man med? Hur många anställda? Ägarförhållanden: privat, offentligt, kooperativt?
- * Temaarbeten kopplade till yrken
- * Besök hos myndighet/kommunal verksamhet
- * Miniprao hos anhörig
- * Studiebesök på arbetsplatser
- * Vetenskaparna
- * Bjuda in yrkesrepresentanter som berättar om sina jobb
- * Intervjua (yrken i skolan, äldre generationer osv.)
- * Snilleblixtar (Framtidsfrön)
- * ”Fröretaget” (Framtidsfrön)
- * Information inför övergångar till de olika stadierna
- * Valinformation

7-9

Näringslivskontakterna intensifieras ju högre upp i åldrarna eleverna kommer.

- * Allmän företagsinformation
- * Besök av representanter från olika företag
- * Studiebesök på olika företag
- * Olika former av praktik, enskilt eller i grupp
- * Trampolinen
- * Yrkesrepresentanter berättar om vägen till yrket
- * Temaarbeten: se ett företag/yrke utifrån jämställdhet, miljö, historia etc.
- * Diskussion kring innebörden av ordet entreprenörskap
- * De fackliga organisationerna samt övriga parter på arbetsmarknaden
- * Företagsorientering (Framtidsfrön)
- * Hands-On (Framtidsfrön)
- * Teknikåttan
- * Framtidsvalet
- * Besök på gymnasieskolor
- * Öppet hus/prova på-dagar
- * Intervjuteknik och kunskap om jobbansökan /CV
- * Utbildning i att använda webb-verktyget tillarbetslivet.nu

Obligatoriska moment:

- * Gymnasieinformation
- * Individuella vägledningssamtal

Gymnasiet

- * Samtal mentor och elev/individuella studieplaner
- * Individuella vägledningssamtal
- * Info om olika utbildningsvägar
- * Företagsinformation/studiebesök
- * Ung Företagsamhet
- * Övningsföretag
- * Utbildning i var och hur man hittar info rörande utbildning/arbetsliv
- * Framtidsvalet
- * Att söka jobb och skriva CV
- * Arbetsrätt, starta eget och ekonomi
- * Utbyte med andra länder (för att även se internationella sysselsättningsmöjligheter)
- * Vad eftergymnasiala studier kan innebära
- * Information om studieekonomi
- * Info av och besök på arbetsförmedlingen
- * Besök på/från universitetet
- * Studie- och utbildningsmässor

Vuxenutbildningen

- * Individuella vägledningssamtal
- * Information om studieekonomi
- * Samtal lärare och elev/individuella studieplaner
- * Utbildning i var och hur man hittar info rörande utbildning/arbetsliv
- * Info om kursutbud
- * Vad eftergymnasiala studier kan innebära
- * Att söka jobb och skriva CV
- * Undervisning om arbetslivet och olika utbildningsvägar
- * Samarbete med AF, socialförvaltningen, integrationsenheten och ungdomskonsulenten

Uppföljning/revidering

Hela SYO-verksamheten ska årligen följas upp och resultatet finnas med i kvalitetsredovisningarna .

Planen ska årligen ses över och vid behov revideras.

Beslutad av Barn- och utbildningsnämnden 2010-06-03